

2. Rahatointa koskevat asiat

Kaupungin v:n 1942 tilit ja tilinpäätös. Kaupungin v:n 1942 tilinpäätöksen valmistuttua merkittiin ¹⁾ tiedoksi seuraava mainitun vuoden tulos:

Menosäästöt	mk 57 731 338: 53	
Tuloylitykset	» 94 037 063: 16	
Tulot talousarvion ulkopuolella	» 4 461 701: 87	mk 156 230 103: 56
Menoylitykset	mk 63 629 593: 85	
Tulovajaukset	» 29 704 918: 32	
Menot talousarvion ulkopuolella	» 399 708: 15	mk 93 734 220: 32
Ylijäämä	mk 62 495 883: 24	

Varat nousivat 1 137 432 984: 17 mk:aan ja velat 1 001 780 101: 51 mk:aan, jolloin rahoitussäästökseksi jäi 135 652 882: 66 mk.

Lisäksi merkittiin tiedoksi, että kaupungin käyttörahaston pääoma, jolle ei lasketa korkoa, oli mainitun vuoden lopussa 100 000 000 mk ja verotasausrahaston pääoma kertyneine korkoineen 62 042 629: 25 mk sekä että kertomusvuoden talousarviossa oli käytetty edellisten vuosien ylijäämää 85 000 000 mk.

Lyhytaikainen luotto. Kaupunginhallitus oikeutettiin ²⁾ v. 1944 ottamaan lyhytaikaista luottoa enintään 150 000 000 mk.

Obligatiolainan ottaminen. Kaupunginvaltuusto päätti ³⁾ enintään 20 vuoden kuoletusajoin ottaa obligatiolainan, jonka määrä sai nousta enintään 100 000 000 mk:aan ja korko enintään 5 %:iin. Lainasta käytettäisiin kiinteistöostoihin 10 000 000 mk, teknillisten laitosten uudistoihin 40 000 000 mk, satamatöiden jatkamiseen 40 000 000 mk sekä pääoma-alennuksiin ja vastedes määrättäviin tarkoituksiin 10 000 000 mk. Kaupunginhallitus valtuutettiin ryhtymään kaikkiin päätöksestä aiheutuviin toimenpiteisiin. Sisäasiainministeriö vahvisti kesäkuun 29 p:nä valtuuston päätöksen ⁴⁾.

Kulosaaren sillan rahasto. Kaupunginvaltuusto päätti ⁵⁾, että v:n 1944 talousarvion pääluokkaan Tuloa tuottavat pääomamenot sisältyvää Siirto Kulosaaren sillan rahastoon nimistä määrärahaa sai tarvittaessa ylittää. Kuten siltamaksuista kertyviä tuloja oli niistä riippuvaa rahastoon kulloinkin siirrettävää määrää mahdotonta ennakolta tarkalleen arvioida.

Hakan asunto oy. Joukolantie 3:n lainan takaaminen. Kaupunginvaltuusto päätti ⁶⁾, että kaupunki menee omavelkaiseen takaukseen Asunto oy. Joukolantie 3:n 3 290 000 mk:n suuruisesta toissijaisesta asunto-osaakeyhtiölainasta. Sisäasiainministeriö vahvisti maaliskuun 6 p:nä valtuuston päätöksen ⁶⁾.

Suomen messut osuuskunnan lainan takaaminen. Kaupunginvaltuusto päätti ⁷⁾ mennä omavelkaiseen takaukseen Suomen messut osuuskunnan otettavasta enintään 1 500 000 mk:n suuruisesta luotosta sekä alistaa päätöksensä valtioneuvoston tutkittavaksi ja vahvistettavaksi.

Stadionin sotavahinkovakuutusmaksujen suorittamisen takaaminen. Kaupunginvaltuusto päätti ⁸⁾ Stadion-säätiön puolesta mennä omavelkaiseen takaukseen Stadionin 57 000 000 mk:aan nousevien sotavahinkovakuutusmaksujen suorittamisesta. Sisäasiainministeriö vahvisti kesäkuun 29 p:nä valtuuston päätöksen ⁹⁾.

Kaupungin autojen vakuuttaminen. Kaupungin tehtyä valtioneuvostolle anomuksen ¹⁰⁾ saada autovastuulain 10 §:n 3 momentin nojalla edelleen 5 vuoden ajaksi vapautuksen mainitussa laissa säädetystä vakuutusvelvollisuudesta, valtioneuvosto v:n 1942 joulukuun 10 p:nä päätti myöntää sille vapautuksen kyseisestä vakuutusvelvollisuudesta kahden vuoden ajaksi tammikuun 1 p:stä 1943 lukien ehdoin, että kaupunki sosiaaliministeriön vahvistettavien perusteiden mukaisesti osallistui autovastuulain 3 §:ssä säädettyyn vakuutusyhtiöiden yhteisvastuuseen. Päätös merkittiin ¹¹⁾ tiedoksi.

¹⁾ Kvsto 21 p. huhtik. 194 §. — ²⁾ S:n 15 p. jouluk. 507 § ja 22 p. jouluk. 510 §. — ³⁾ S:n 12 p. toukok. 230 §. — ⁴⁾ S:n 8 p. syysk. 335 §. — ⁵⁾ S:n 27 p. tammik. 33 §. — ⁶⁾ S:n 31 p. maalisk. 160 §. — ⁷⁾ S:n 20 p. lokak. 426 §. — ⁸⁾ S:n 12 p. toukok. 231 §. — ⁹⁾ S:n 8 p. syysk. 336 §. — ¹⁰⁾ Ks. v:n 1942 kert. I osan s. 13. — ¹¹⁾ Kvsto 27 p. tammik. 10 §.

Kaupungin ja Helsingin maalaiskunnan välillä mahdollisen esikaupunkiliitoksen jälkeen tapahtuva taloudellinen välienselvittely. Kaupunginvaltuusto päätti ¹⁾ hyväksyä kaupunginhallituksen tarkoitusta varten asettaman toimikunnan ²⁾ yhdessä Helsingin maalaiskunnan edustajien kanssa laatiman ehdotuksen ³⁾ Helsingin kaupungin ja Helsingin maalaiskunnan välillä mahdollisen esikaupunkiliitoksen jälkeen tapahtuvaa taloudellista välienselvittelyä koskevaksi sopimukseksi.

Verovelvollisen henkilön tulosta verotettaessa laskettava vähennys vahvistettiin ⁴⁾.

V:n 1944 talousarvio. Vaikka v. 1944 tuskin oli odotettavissa sellaisia yleistilanteen muutoksia, jotka mainittavasti vaikuttaisivat kaupungin talouteen, niin kaupunginhallitus kuitenkin katsoi olevan syytä varustautua sitä aikaa varten, jolloin työvoiman ja -aineiden puute ei enää olisi esteenä välttämättömien töiden säännölliselle suorittamiselle. Talousarvioehdotuksessa olisen vuoksi varattu huomattavia määrärahoja aikanaan suoritettavia uudistaita varten samoin kuin lisämäärärahoja jo aikaisemmin päätettyihin, pääasiallisesti vielä aloittamattomiin töihin. Varsinaisten menojen loppusummassa kertomusvuoden talousarvion vastaavaan määrään verraten havaittava n. 100 000 000 mk:n suuruinen lisäys aiheutui etupäässä rahan arvon alenemisesta ja sodan kaupungille suoranaisesti ja välillisesti aiheuttamista menoista, kuten reserviläispalkoista sekä väestönsuojelu-, kansanhuolto-, huoneenvuokra- ja työvoimalautakuntain kuluista ynnä palkkojen kohoamisesta, kun taas kaupungin laitosten tilitysvuokrien korottamisesta yhteensä n. 17 000 000 mk:lla johtuva lisäyksen osa oli vain näennäinen ja aiheutti vastaavan lisäyksen tulojen kohdalla. Lainavaroja tuli talousarvioehdotuksen mukaan käytettäväksi huomattavasti vähemmän kuin mitä vanhoja lainoja kuoletettiin.

Kertomusvuoden talousarvioon verraten menojen loppusumma osoitti 159 900 000 mk:n nettolisäystä, nousten menojen lisäykset kaikkiaan 173 900 000 mk:aan ja vähennykset 14 000 000 mk:aan. Tulosäännössä lisäykset olivat yhteensä 160 800 000 mk ja vähennykset 900 000 mk. Tällöin oli huomioitu teknillisten laitosten nettomenot ja -tulot.

Käsiteltyään kaupunginhallituksen laatimaa talousarvioehdotusta kaupunginvaltuusto vahvisti ⁵⁾ v:n 1944 talousarvion ⁶⁾, jonka pääluokkien ja osastojen loppusummat sekä näiden meno- tai tulolisäykset (+) ja meno- tai tulovähennykset (—) v:een 1943 verraten ilmenevät seuraavasta yhdistelmästä:

Menot

Varsinaiset menot

1. Yleinen kunnallishallinto	mk	53 979 303	+	11 330 075
2. Oikeus- ja järjestystoimi	»	42 294 835	+	12 845 815
3. Palotoimi	»	10 931 495	+	1 394 032
4. Terveystoimi	»	18 251 833	+	2 196 569
5. Sairaanhoidto	»	116 540 082	+	16 549 645
6. Huoltotoimi	»	71 092 185	—	3 981 732
7. Lastensuojelu	»	24 596 752	+	2 365 547
8. Erinäiset sosiaaliset tehtävät	»	39 903 238	+	10 264 507
9. Opetustoimi	»	86 674 420	+	13 203 903
10. Sivistystoimi	»	13 095 510	+	1 878 282
11. Kiinteistöt	»	47 462 510	—	1 836 727
12. Yleiset työt	»	74 310 702	+	13 415 653
13. Puhtaanapito	»	26 215 907	+	2 888 791
14. Satamat	»	27 982 397	+	3 209 092
15. Teurastamo	»	7 198 282	+	254 696
16. Elintarvikekeskus	»	20 826 607	+	3 578 559
17. Teknilliset laitokset	»	8 869 174	+	8 392 999
18. Sekalaiset yleiset menot	»	122 092 300	+	25 787 300
19. Korot ja lainakustannukset	»	80 926 094	—	3 766 230
20. Verojen poistot ja palautukset	»	40 001 000	—	1 600 000
Yhteensä mk		933 244 626	+	118 370 776

¹⁾ Kvsto 1 p. jouluk. 503 §. — ²⁾ Ks. tämän kert. I osan s. 95. — ³⁾ Kvston pain. asiakirj. n:o 5. — ⁴⁾ Kvsto 10 p. marrask. 461 §; ks. Kunnall. asetuskok. s. 204. — ⁵⁾ Kvsto 15 p. jouluk. 507 § ja 22 p. jouluk. 510 §. — ⁶⁾ Kvston pain. asiakirj. n:o 7, 8, 9 ja 10.

Pääomamenot

21. Tuloa tuottavat pääomamenot	mk	135 807 623	—	2 694 377
22. Tuloa tuottamattomat pääomamenot.....	»	69 936 198	+	45 441 906
23. Velan kuoletus.....	»	79 501 653	+	5 033 553
Yhteensä mk		285 245 474	+	47 781 082
Kaikkiaan mk		1 218 490 100	+	166 151 858

*Tulot**Varsinaiset tulot*

1. Yleinen kunnallishallinto	mk	319 000	+	30 000
2. Oikeus- ja järjestystoimi	»	469 060	+	70 860
3. Palotoimi	»	755 000	—	75 000
4. Terveystenhoito	»	2 735 155	+	71 439
5. Sairaanhoido	»	44 102 123	+	7 490 439
6. Huoltotoimi	»	24 577 406	+	5 222 350
7. Lastensuojelu	»	10 772 708	+	2 053 565
8. Erinäiset sosiaaliset tehtävät	»	8 682 254	+	6 351 254
9. Opetustoimi	»	16 799 067	+	2 249 981
10. Sivistystoimi.....	»	1 551 470	+	80 000
11. Kiinteistöt	»	89 552 550	+	20 633 328
12. Yleiset työt	»	13 146 461	+	6 431 013
13. Puhtaanapito	»	21 972 948	+	1 763 678
14. Satamat.....	»	46 245 208	+	3 695 396
15. Teurastamo	»	4 546 940	+	966 460
16. Elintarvikekeskus	»	22 400 000	+	3 500 000
17. Teknilliset laitokset	»	56 640 008	+	10 884 119
18. Sekalaiset yleiset tulot	»	4 500 000	+	300 000
19. Korot ja osingot	»	52 036 405	—	814 737
20. Verot	»	575 936 271	+	29 161 194
Yhteensä mk		997 740 034	+	100 065 339

Pääomatulot

21. Kaupungin omaisuudesta saadut pääomatulot ...	mk	52 550 066	+	11 666 519
22. Lainavarat	»	50 200 000	+	21 420 000
Säästö v:sta 1943	»	118 000 000	+	33 000 000
Yhteensä mk		220 750 066	+	66 086 519
Kaikkiaan mk		1 218 490 100	+	166 151 858

Seuraavassa tehdään tarkemmin selkoa tärkeimmistä muutoksista, jotka ovat havaittavissa valtuuston v:ksi 1944 vahvistamassa talousarviossa v:n 1943 talousarvioon verraten:

Menosääntö. Varsinaisten menojen ensimmäisen pääluokan, Yleinen kunnallishallinto, luvun Revisiolaitos palkkiomääräraha laskettiin ottaen huomioon kaupunginvaltuuston päätös ¹⁾ irtaimen omaisuuden inventtaajain vuosipalkkioiden korottamisesta. Luvun Rahatoimisto viimeinen, 375 000 mk käsittävä momentti, Jakelukulut, oli uusi, ollen määräraha aikaisemmin sisältynyt tarverahamäärärahaan. Tilastotoimisto nimisen luvun tilapäisen työvoiman määrärahaan sisällytettiin yhteensä 48 720 mk uuden 2 600 mk:n kuukausipalkkaisen apulaisaktuaarin ja saman verran niinikään 2 600 mk:n kuukausipalkkaisen kirjaston- ja arkistonhoitajan palkkaamiseen. Verotusvalmisteluviraston luvussa olevaa palkkiomäärärahaa laskettaessa huomioitiin valtuuston päätökset verotusvalmisteluviraston tarkkailijan ²⁾ sekä taksoituslautakunnan puheenjohtajan ²⁾ ja sen jaostojen puheenjohtajain ²⁾ vuosipalkkioiden korottamisesta. Erinäisten hallintomenojen

¹⁾ Ks. tämän kert. I osan s. 4. — ²⁾ S:n s. 5.

luvun nimikkeen Lisäykset palkkamenoihin suhteen on mainittava sen menojen yhteismäärän lisääntyminen 5 315 000 mk:sta 10 475 000 mk:aan, mistä lisäyksestä suurin osa, 4 500 000 mk, kohdistui määrärahaan Sijaispalkat virkavapaustapauksissa. Luvun nimikkeen Eläkkeet ja apurahat momentilta Kaupungin osuus leski- ja orpokassan maksemiin eläkkeisiin siirrettiin osa sekalaisten yleisten menojen pääluokan lukuun Käyttövarat. Luvun nimikkeeseen Sekalaiset menot kuuluvaan määrärahaan Jäsenmaksut sisältyi 10 000 mk:n uusi erä Kemian keskusliiton jäsenmaksun suorittamiseen. Samaan lukuun sisältyi v:n 1944 talousarviossa nimike Vaalikustannukset, johon merkittiin 627 000 mk kunnallisvaalien aiheuttamiin kuluihin.

Toisessa pääluokassa, Oikeus- ja järjestystoimi, otettiin luvun Maistraatti määrärahaassa Palkkiot huomioon valtuuston päätös ¹⁾ maistraatin lisäjäsenenä asemakaava- ja rakennusasioita käsiteltäessä toimivan asiantuntijan palkkion korottamisesta. Lukuun Ulosottolaitos merkittiin rikostuomioiden toimeenpanijan konttorin nimikkeen kohdalle uusi momentti Tilapäistä työvoimaa, jolle sisällytettiin 31 788 mk tilapäisen 1 500 mk:n peruspalkkaisen toimistoapulaisen palkkaamiseksi koko vuodeksi. Raastuvanoikeuden luvun tilapäisen työvoiman momentin lisääntyminen 537 234 mk:sta 1 115 964 mk:aan johtui etupäässä ylimääräisen X osaston perustamisesta ¹⁾ sinne v:ksi 1944. Syyttäjistä nimisen luvun määrärahaa Tilapäistä työvoimaa laskettaessa huomioitiin valtuuston päätös ¹⁾ seitsemän apulaissyöttäjinä toimivan poliisikomisarion palkkion korottamisesta. Lukuun Maistraatin ja raastuvanoikeuden arkisto merkittiin kuten edellisenäkin vuonna tarvittavat varat tilapäisen apulaisen palkkaamiseksi koko vuodeksi arkistoaineiston käsittelyä varten. Poliisilaitos nimiseen lukuun sisältyvä momentti Kaupungin osuus poliisilaitoksen rahallisiin menoihin lisääntyi 7 797 000 mk. Huoneenvuokralautakunta luvussa, johon liitettiin kaksi uutta momenttia Lämpö, 100 mk, ja Valaistus, 5 000 mk, lisääntyivät menot yhteensä 961 255 mk etupäässä viranhaltijoita koskevista järjestelyistä ja uusien palkkaamisesta johtuen.

Järjestyksessä kolmannen pääluokan, Palotoimi, ensimmäisen luvun, Palolaitos määrärahoissa Lämpö ja Valaistus havaittava pieni aleneminen johtui kaasun ja valaistusviran kulutuksen vähenemisestä sen johdosta, että virka-asuntojen haltijat nyt itse maksoivat käyttämänsä kaasun ja valaistusvirran. Luvun määrärahaan Tarverahat merkittiin 12 950 mk:n suuruinen uusi erä Moottoriajoneuvovero. Saman luvun viimeinen momentti Työkomennuskunta oli uusi ja merkittiin sille menoja 625 800 mk.

Neljännän, terveydenhoidon pääluokan lukuun Terveydenhoitolautakunta ja sen toimisto aikaisemmin sisältynyt momentti Rottien hävittäminen siirrettiin tällä kertaa luvun Eläinlääkintöosasto viimeiseksi momentiksi. Viimeksi mainitun luvun tilapäisen työvoiman momentille merkittiin jälleen palkka kuudelle makkaratehtaiden valvojalle heidän lukumääränsä tultua kertomusvuodeksi alennetuksi vain viideksi. Maidontarkastamon luvun määrärahaassa Sääntöpalkkaiset virat huomioitiin valtuuston päätös ²⁾ maidontarkastamon yhden toimistoapulaisenviran palkan korottamisesta. Sielullisesti sairaiden naisten keskuksodin luvussa oleva momentti Tilapäistä työvoimaa oli uusi ja merkittiin sille 1 000 mk maatalousapua, ajomiestä ja hevosta varten. Ottaen huomioon valtuuston päätös ³⁾ terveystoimiston muuttamisesta toiseksi veneeristen tautien poliklinikaksi, sisällytettiin pääluokkaan tällä kertaa entisen veneeristen tautien poliklinikan luvun sijasta luku Ensimmäinen veneeristen tautien poliklinikka ja entisen terveystoimiston luvun sijasta luku Toinen veneeristen tautien poliklinikka. Edellisen luvun tilapäisen työvoiman momentin kohdalla varattiin 24 000 mk 2 000 mk:n kuukausipalkkion suorittamiseen ensimmäisen veneeristen tautien poliklinikan vahtimestarille virkalääkärin toimiston vahtimestarinviran hoidosta ja valtuuston päätöksen ⁴⁾ mukaisesti 272 508 mk lisätyövoiman palkkaamiseksi poliklinikkaan sekä lisättiin lukuun 25 000 mk:n suuruinen uusi momentti Valistustoiminta. Desinfioimislaitoksen luvun tilapäisen työvoiman momentista mainittakoon, että sille lisättiin 37 932 mk:n suuruinen uusi erä 3 161 mk:n kuukausipalkkaisen uuden yöpäivystäjän palkkaamiseksi. Pääluokan viimeisen luvun, Avustukset momentteja Unioninkadun silmäpoliklinikka sekä Korva-, nenä- ja kurkkutautien poliklinikka korotettiin valtuuston asiasta tekemän päätöksen ⁵⁾ edellyttämin määrin.

¹⁾ Ks. tämän kert. I osan s. 23. — ²⁾ S:n s. 26. — ³⁾ S:n s. 27. — ⁴⁾ S:n s. 28.

Viidennen pääluokan, Sairaanhoidon, lukujen Marian sairaala ja Kivelän sairaala momenttien Sääntöpalkkaiset virat menojen määrää laskettaessa huomioitiin valtuuston päätökset ¹⁾ eräistä näiden sairaalain virkajärjestelyistä. Eri sairaalain tilapäisen työvoiman momenttien suhteen mainittakoon, että Marian sairaalan kohdalla jälleen huomioitiin tarvittavat varat 30 kolmannen vuosikurssin sairaanhoitajataropillaan palkkaamiseen näiden lukumäärän oltua kertomusvuodeksi lisättynä 34:ksi, kulkutautisairaalan kohdalla 12 ylimääräisen sairaanhoitajattaren palkkaamiseksi koko vuodeksi, kun heitä sitä vastoin kertomusvuodeksi oli palkattu vain 7 9 kuukauden ajaksi, ja 6 ylimääräisen lastenhoitajattaren palkkaamiseksi entisten 3:n sijasta, Kivelän sairaalan kohdalla uuden päivystävän lääkärin palkkaamiseksi silmätautien osastolle sekä tuberkuloosisairaalan kohdalla toimistoapulaisen palkkaamiseksi elintarvikekorttien aiheuttamiin töihin entisten kahden kuukauden sijasta neljäksi kuukaudeksi. Ruokintapäiväkustannukset merkittiin 1 mk:lla korotettuina 16 mk:ksi kaikissa muissa sairaaloissa paitsi maaseudulla sijaitsevassa Nikkilän sairaalassa, jossa ne korotettiin 11 mk:sta 13 mk:aan. Sairaanhoidotarkastuskoulun ruokintakustannukset korotettiin niinkään 16 mk:ksi päivässä. Kulkutautisairaalan momentille Kaluston hankinta merkittiin uudet erät sairaalan laboratorion termostaattia sekä röntgenkoneiston hankkimista varten, vastaavasti 20 000 mk ja 700 000 mk. Nikkilän sairaalan luvun momentille Yleisten laitteiden kunnossapito aikaisemmissa talousarvioissa sisältyneestä erästä karjarakennuksen muutostöitä varten, muodostettiin uusi erillinen momentti tuloa tuottamattomien pääomamenojen pääluokan lukuun Talorakennukset, ja ensiksi mainitun luvun momentille Erilaatuiset menot sisällytettiin 90 000 mk:n suuruinen uusi erä lehmien ruokaa varten. Pääluokan lukuun Erinäiset sairaanhoidotmenot sisältyviä eri sairaalain ja laitosten kannatuseriä oli yhtä lukuunottamatta kustannusten nousun vuoksi huomattavasti korotettava, tuntuvin momentille Sairaalamaksuja Suomen punaisen ristin sairaalaan sisältyviä, joiden osalta nousu oli 1 339 000 mk.

Kuudennen pääluokan, Huoltotoimi, menojen osoittama 3 986 732 mk:n suuruinen vähennys eri menojen lisääntymisistä huolimatta, lähinnä avoimessa huollossa mutta osin myös laitoshuollossa olevien lukumäärän vähenemisen kautta, johtui erittäin suotuisasta työmarkkinatilanteesta sekä valtiovallan ja vapaan kansalaistoiminnan järjestämisestä, suuriin henkilöryhmiin kohdistuneista huoltotoimenpiteistä. Niinpä olikin huoltolautakunta ja huoltoviraston yleinen toimisto nimisen luvun kohdalla otettava huomioon huoltolautakunnan päätös yhden köyhäinhuolto-osaston jaoston ja yhden huoltokanslian lakkauttamisesta kertomusvuoden lokakuun 1 p:stä lukien. Luvussa Kunnalliskoti laitokseen lisäytyi itse kunnalliskodin määräraha Ruokinta 740 000 mk sen johdosta, että ruokintapäivähinta korotettiin 8 mk:sta 11 mk:aan, sekä määräraha Uutteruusrahat 20 000 mk johtuen hoidokkien uutteruusrahan, joka siihen asti hoidokkia kohden oli ollut enintään 45 mk kuukaudessa, korottamisesta v. 1944 enintään 80 mk:ksi kuukaudessa. Samaan lukuun sisältyvät työlaitoksen ruokintakustannukset korotettiin niinkään 7: 50 mk:sta 11 mk:aan ruokintapäivää kohden. Kunnalliskodin tuotantolaitosten nimikkeeseen merkittiin maanviljelysmenojen tilapäisen työvoiman momentille uusina menoerinä yhteensä 20 680 mk kahden 1 150 mk:n peruspalkkaisen puutarha-apulaisen palkkaamiseksi viiden kuukauden ajaksi, koska vallitsevissa oloissa oli erittäin vaikeata hoidokkityövoimin saada puutarhamaita kesällä asianmukaisesti hoidetuiksi. Koska naishoidokkityövoiman lisääntyminen ja sen hyväksikäyttö tehokkaan vartiointin ja ohjauksen avulla vaati lisäämään naisvartijain lukumäärää, niin luvun Tervalammen työlaitos ja maatila nimikkeeseen Työlaitoksen menot momentille Tilapäistä työvoimaa sisällytettiin varat kuuden naisvartijan palkkoja varten entisten neljän asemesta. Samaten aiheutti edellä mainitun momentin samoin kuin Tervalammen työlaitoksen maatilan vastaavan momentinkin menoihin lisäystä se, että hoidokkien työstä laitokselle tilitettäviä palkkioita työpalkkojen yleisen nousun vuoksi korotettiin 50 %, mitkä menojen lisäykset kuitenkin esiintyivät vastaavasti myöskin tulojen lisäyksenä. Luvun Työtuvat, jonka menot olivat vähentyneet 2 526 187 mk, puheena ollen muistettakoon, että työtupain työntekijäin ja hoidokkien lukumäärä oli huomattavasti vähentynyt työvoiman lisääntyneen kysynnän vuoksi vapailla työmarkkinoilla sekä sen johdosta, että melkoinen osa työtuvilla aikaisemmin kuuluneesta huoneistosta, 873 m² pinta-alasta, oli täytynyt toistaiseksi luovuttaa työvoimaviraston käyttöön ja vähennys kohdistui huomattavimmin momenttiin Työn-

¹⁾ Ks. tämän kert. I osan s. 30.

tekijäin palkat, jolla syntyvä vähennys nousi 1 428 000 mk:aan. Kyseisen luvun momentille Sekalaiset menot, jolta aikaisemminkin oli maksettu puhelinmaksut, merkittiin ne nyt erillisenä 25 000 mk:n suuruisena eränä. Puheena olevan pääluokan luvun Hoito huoltolautakunnalle kuulumattomissa laitoksissa ja yksityisissä kodeissa sekä suoranaisia avustuksia menojen loppusumma voitiin alentaa 34 410 000 mk:sta 29 300 000 mk:aan, johtuen pääasiallisesti suoranaisten avustusten momentin vähentämisestä 24 000 000 mk:sta 18 000 000 mk:aan. Erillisenä lukuna pääluokkaan sisältyvät kaupunginvaltuuston käyttövarat merkittiin 1 500 000 mk:sta 1 000 000 mk:aan alennetuin määrin.

Menosäännön seitsemännen pääluokan, nimeltä Lastensuojelu, suhteen on mainittava, että v. 1943 vahvistetun uuden lastensuojeluohjesäännön ¹⁾ mukaisesti lastensuojelulautakunnan työ tuli laajenemaan erinäisille uusille huoltotoiminnan aloille, mistä luonnollisesti aiheutui melkoinen lisäys kunnan lain mukaan kustannettaviin hallinto- ja virastomenoihin; lastensuojelulautakunta käsitti uudelleenjärjestettynä turvattomien lasten huolto-osaston, suojelukasvatusosaston, erityishuolto-osaston ja työhuolto-osaston. Luvun Lastensuojelulautakunta momentille Tilapäistä työvoimaa sisällytettiin 4 500 mk:n suuruinen uusi erä sosiaaliministeriön keväisin määräämän erikoisharjoittelijan palkkaamiseen kolmeksi kuukaudeksi ja momentille Tarverahat 10 000 mk äitiyshuolto- ja lastenhoito-opaskirjojen jakoon. Luvun Lastenhuoltolaitokset momentille Valaistus merkittiin Toivoniemen koulukodin kohdalle ensimmäistä kertaa menoerä Vuosimaksun suorittamiseksi Lohjan sähkö oy:lle, 1 568 mk. Lastenhuoltolaitosten tilain suhteen mainittakoon, että Ryttylän ja Siltalan tilain metsä-alueesta v:ksi 1944 oli liitetty viljeltävään pinta-alaan 2 ha maata. Pääluokan viimeiseen, Avustukset nimiseen lukuun sisältyviä yksityisten yhdistysten ja laitosten avustuseriä oli kaikkia korotettava, useimpia 10 %.

Erinäiset sosiaaliset tehtävät nimiseen kahdeksanteen pääluokkaan kuuluvan luvun Työnvälitystoimisto menojen loppusumma lisääntyi 5 289 020 mk, aiheutuen tämä pääasiallisesti työnvälitystoimiston työvoimaosastosta, jonka tehtäviä valtiolta oli suuresti lisännyt. Lisäyksestä suurin osa, 4 799 202 mk kohdistui määrärahaan Tilapäistä työvoimaa, johtuen siitä, että mainitun osaston tilapäisten viranhaltijain määrää, joka kertomusvuoden menoarviossa oli arvioitu 34:ksi, oli ollut jatkuvasti lisättävä, niin että näitä viranhaltijoita kertomusvuoden elokuussa jo oli yli 300, ja määrä oli v:n 1944 talousarviossa arvioitu rahatoimenjohtajan aloitteesta tehdyn organisatiosuunnitelman mukaisesti, mikä jo pääasiallisesti oli toteutettu, sekä edellyttäen, että mainittuna vuonna ei olisi tarpeen toimeenpanna huomattavasti lisätyövoimaa vaativia työvelvollisuuskutsuntoja. Luvun Työttömyyden aiheuttamat erinäiset toimenpiteet ainoa momentti Kaupunginhallituksen käyttövarat työttömyyden varalta alennettiin 1 000 000 mk:sta 800 000 mk:aan. Kansanhuoltolautakunnan luvun menojen 4 174 239 mk:n suuruudesta noususta 3 103 084 mk kohdistui tilapäisen työvoiman momenttiin, jonka suhteen mainittakoon seuraavaa. Kaupungin uuden kansanhuoltohallinnollisen erikoisaseman johdosta oli kansanhuoltotoimiston tarkkailuosaston työvoimaa lisättävä 10 tarkkailijalla ja 11 toimistoapulaisella, mikä aiheutti osaston palkkamenojen lisääntymisen 607 464 mk:sta 1 772 508 mk:aan eli 1 165 044 mk. Kertomusvuoden kesäkuusta alkaen oli rautatieasemalla toiminut kansanhuoltotoimiston kahdessa vuorossa, klo 7—21, työskentelevä erillinen sotilaskorttien jakelutoimisto, jonka henkilökunnan palkat, 307 416 mk, myös sisältyivät tilapäisen työvoiman momentin nousuun. Momentilla tapahtuneeseen nousuun vaikutti huomattavasti myös polttoainepäällikön kanslian palkkamenojen kohoaminen 496 180 mk:lla, mistä pääosan muodostivat talousarviossa ensi kerran huomioidut 10 polttoainetarkkailijan palkat. Kaikkiaan kansanhuoltotoimiston palveluksessa jo oli 209 viranhaltijaa ja 10 sen virkaa oli avoinna. Kun viranhaltijoita talousarvion mukaisesti oli 226 ja tarkkailuosaston työvoimaa oli lisätty 20 henkilöllä, oli toimiston muiden osastojen henkilökuntaa talousarviossa näin ollen vähennetty 3 viranhaltijalla, vaikka toimiston tehtävät jatkuvasti lisääntyivät ja laajenivat ja vaikka kaupungin kansanhuoltohallinnollisesta erikoisasemasta aiheutui uusia tehtäviä toimiston muillekin osastoille kuin tarkkailuosastolle. Kansanhuollon luvun viimeinen momentti Ostokorttien jakelu merkittiin 800 000 mk:sta 1 600 000 mk:aan korotettuna ostokorttien jakelukustannusten kohoamisen vuoksi ja jakelujen määrän tultua lisätyksi 2:sta 3:een vuodessa. Luvun Väestönsuojelulautakunta ja sen toimisto arviomenot oli edelleen arvioitu rauhanaikaisten

¹⁾ Ks. tämän kert. I osan s. 33.

olojen pohjalla; koska useimmille momenteille merkityt varat eivät olisi riittävät sotalilan yhä jatkuessa, niin merkittiin luvun viimeiselle momentille Väestönsuojelua varten, kaupunginhallituksen käytettäväksi edelleen varoja, tällä kertaa 14 500 000 mk, joista kaupunginhallitus voi kuukausittain tehtävien esitysten perusteella myöntää tarvittavat lisämäärärahat. Luvun tilapäisen työvoiman määrärahasta palkattavan toimistoinsinöörin virka siirrettiin talousarviossa 15 palkkaluokasta 13:nteen, koulutuksen johtajan virka 24 palkkaluokasta 20:nteen ja rakennusteknikon virka 27 palkkaluokasta 25:nteen. Puheena olevaan pääluokkaan lisättiin uudet luvut nimeltä Asutuslautakunta, jonka ainoalle momentille merkittiin lautakunnan palkkiomenot 3 675 mk:ksi arvioituina, sekä Kansaneläkelaisissa säädettyjen lisäeläkkeiden kunnanosuudet, jolle valtuuston päätöksen ¹⁾ mukaisesti merkittiin kansaneläkelaitokselle suoritettavia korvauksia 25 000 mk.

Opetustoimen pääluokkaan, järjestyksessä yhdeksänteen, sisältyvien eri opetuslaitosten menojen suhteen mainittakoon, että oppilasmäärä päinvastoin kuin v:n 1943 talousarviossa yleensä jälleen, muuten paitsi valmistavan poikain ammattikoulun ja valmistavan tyttöjen ammattikoulun kohdalla, osoitti lisääntymistä. Suomenkielisten kansakoulujen ja ruotsinkielisten kansakoulujen lukujen palkkiomäärärahat laskettiin ottaen huomioon valtuuston päätös ²⁾ johtajaopettajien vuosipalkkion ja heille luokkaa kohden maksettavan palkkion korottamisesta sekä ensiksi mainitun luvun sääntöpalkkaisten virkain määräraha huomioiden valtuuston päätös ²⁾ puhevikaisten lasten opettajan viran perustamisesta. Sekä suomen- että ruotsinkielisten kansakoulujen momentteja Suoranaiset avustukset oli korotettava yli puolella eli edellinen 7 250 000 mk:aan ja jälkimmäinen 1 214 000 mk:aan valtuuston päätöksen ³⁾ johdosta, että kaupungin kansakoulujen kaikille oppilaille oli päivittäin jaettava ilmainen kouluateria kertomusvuoden syyskuun 1 p:stä alkaen. Luvun Kansakoulujen yhteiset menot Lastenpsykiatriin toiminta nimisellä momentilla huomioitiin valtuuston päätös ³⁾ lastenpsykiatriin palkan korottamisesta. Yleisten ammattikoulujen luvun nimikkeen yleinen ammattikoulu 10 200 mk:n suuruinen momentti Sääntöpalkkaiset virat oli uusi ja käsitti se valtuuston mainittuun kouluun perustaman ²⁾ uuden siivoojanviran palkkausmenot; kirjapainokoulun menot sisältävän nimikkeen momentille Tilapäistä työvoimaa merkittiin 35 880 mk:n erä valtuuston tekemän päätöksen ²⁾ mukaisesti painajakurssien järjestämiseen. Ammatteihin valmistavat koulut nimisen luvun suhteen mainittakoon valmistavan poikain ammattikoulun tilapäisen työvoiman määrärahan korottaminen 405 804 mk:sta 989 784 mk:aan, johtuen tämä kaupunginvaltuuston päätöksestä ⁴⁾ koulun laajentamisesta, niin että kevätlukukaudella toimisi kolme uutta luokkaa ja syyslukukaudella näiden lisäksi vielä kaksi uutta luokkaa; ohjelman mukaisesti oli uusien opettajien tarve huomioitu lukukausittain ja koko vuoden menot erikseen; lisäksi tarvittiin kanslia-apulainen, koska koulun laajennus ja sen toiminta kahdessa eri paikassa huomattavasti lisäsivät kansliatyötä. Valmistavan tyttöjen ammattikoulun nimikkeen 463 723 mk:sta 546 102 mk:aan lisääntyneen tilapäisen työvoiman määrärahan kohdalla otettakoon huomioon kolmen rinnakkaisluokan opettajanvirkain vakinaistaminen kertomusvuoden tammikuun 1 p:stä sekä toisaalta kahden myyjättären ja viiden harjoittelijan palkkain poistaminen talousarviosta, koska koulun leipämyymälä leipomotoiminnan vähentymisen vuoksi toistaiseksi pidettiin suljettuna. Viimeksi mainitusta syystä voitiin momentin Leipomotarvikkeet menojen loppusumma alentaa 206 500 mk:sta 78 000 mk:aan. Valmistavan poikain ammattikoulun momentti Oppilasruokala kohosi 25 900 mk:sta 157 450 mk:aan ja valmistavan tyttöjen ammattikoulun momentti Ruokinta 380 607 mk:sta 496 857 mk:aan valtuuston tehtyä päätöksen ²⁾ maksuttomain kouluateriaain jakamisesta näiden koulujen oppilaille. Lukuun Lastentarhat kertomusvuoden talousarviossa sisältyneiden momenttien Toukolan lastenseimi ja Porvoonkadun päiväkotit menot siirrettiin v:n 1944 talousarviossa asianomaisille muille momenteille. Uutena momenttina merkittiin lukuun valtuuston päätöksen ⁴⁾ mukaisesti varat Töölön uuden lastentarhan menoihin. Valtuuston nimikään päättämä ⁴⁾ lastentarhain toiminnan laajentaminen kevätlukukaudella 1944 sekä erinäiset sen päätökset ⁴⁾ lastentarhain virka- ja palkkajärjestelyistä vaikuttivat lisäävästi luvun useimpiin määrärahoihin. Päiväpirtin lastentarhan lisäosaston kalustamiseksi korotettiin kaluston hankintamäärärahaa 12 402 mk. Kaiken kaikkiaan lastentarhain nimikkeen menojen

¹⁾ Ks. tämän kert. I osan s. 32. — ²⁾ S:n s. 37. — ³⁾ S:n s. 36. — ⁴⁾ S:n s. 38.

loppusumma merkittiin lähes 2 milj. mk korkeammaksi kuin se oli ollut kertomusvuoden talousarviossa. Luvun Avustukset nimikkeeseen ammattikoulut, jonka kohdalta v:n 1944 talousarviossa jäivät pois verhoilija-ammattikoulun ja Helsingin Marttakoulun menomomentit, lisättiin Helsingin Marttayhdistyksen neuvonta-asema niminen uusi momentti, 80 000 mk:n suuruinen. Yleensä korotettiin useimpia lukuun sisältyviä eri laitosten avustuseriä, ollen korotus miltei kauttaaltaan noin 10 %.

Kymmenennen pääluokan, Sivistystoimi, luvun Kaupunginkirjasto momentilla Tilapäistä työvoimaa korotettiin erä tilapäisten kirjastoapulaisten palkkaamiseen 15 300 mk:sta 72 000 mk:aan, koska työvoiman tarve oli lisääntynyt varsinkin sen johdosta, että kirjavaraston välttämättömään uudistamiseen ja myöskin uudemman kirjallisuuden hankkimiseen kertomusvuonna oli käytetty lähes kaksi kertaa niin paljon varoja kuin aikaisempina vuosina. Painatukseen ja sidontaan varattua kirjaston määrärahaa lisättiin lähes puolella, 533 000 mk:sta 1 053 000 mk:aan, sidontamenojen lisääntymisen ja lainaajain rekisterin uusimisen vuoksi. Momentti Kirjallisuus korotettiin 900 000 mk:sta 1 200 000 mk:aan. Luvusta Kaupunginmuseo jätettiin pois pariin edelliseen talousarvioon sisältynyt momentti opaskirjan hankkiminen. Musiikkilautakunnan luvun momenttia Käyttövarat, josta m.m. edustuskulut suoritettiin, täytyi hieman korottaa, jottei intendentti joutuisi omista varoistaan maksamaan osaa näistä välttämättömistä menoista. Pääluokan viimeiseen lukuun, Avustukset nimiseen, sisältyviä teatterien ja taidelaitosten avustuseriä korotettiin kauttaaltaan 10 %:lla ja viimeiselle momentille, Lilla Teatern, merkitty 25 000 mk:n avustuserä esiintyy ensimmäisen kerran talousarviossa. Teatterien ja oopperan avustusten saannin ehdoksi valtuusto asetti ¹⁾ sen, että Suomen kansallisteatteri, Ruotsalainen teatteri ja Helsingin kansanteatteri antoivat vähintään 25 sekä Suomalainen ooppera vähintään 8 kansannäytäntöä puolin tai sitä halvemmin lipunhinnoin.

Kiinteistöjen pääluokan, yhdenmentoista järjestyksessä, luvun Kiinteistölautakunta ja kiinteistötoimisto määrärahasa sääntöpalkkaiset virat oli huomioitu valtuuston päätös ²⁾ kiinteistötoimistoon järjestettävän metsätalouso-saston uusien virkain perustamisesta. Samasta luvusta voitiin poistaa edelliseen talousarvioon sisältynyt 300 000 mk:n määräraha Kiinteistöluettelon laatiminen. Maatalouso-sasto nimisen luvun tilapäisen työvoiman momentille merkittiin varat ainoastaan 75 muonamiehelle entisten 78 asemasta mutta 5 naispalvelijalle entisten 4:n asemasta. Luvussa Talo-osasto merkittiin kaupungin talojen hallinto ja hoitomomentille Tilapäistä työvoimaa eräitä uusia eriä, nimittäin 33 312 mk uuden lämmittäjän palkkaamiseksi Helsinginkadun taloon n:o 24 sekä 31 788 mk uuden siivoustöiden tarkkailijan palkkaamiseksi talo-osastolle ja 29 804 mk uusien satunnaisten arvaamattomien palkkamenojen suorittamiseen. Poliisihuoneistojen hallinto ja hoitomomentille Tilapäistä työvoimaa sisällytettiin niinkään uusi erä satunnaisiin arvaamattomiin palkkamenoihin, 46 224 mk:n suuruinen, ja momentilla otettiin niinkään huomioon siivoojain lukumäärän korottaminen 28:sta 32:een. Nimikkeen useilla momenteilla aiheutti nousua kaksi uutta vuokrauskohdetta, Fabianinkadun 23:sta vuokrattu huoneisto ja Senaatintorin alle rakennettu väestönsuoja. Urheilu- ja pallokenttien luvun hallinto ja hoitomomentille Kaluston hankinta lisättiin 8 000 mk polkupyörätelineiden hankkimiseksi Pallokentälle ja Velodromiin ja korjaus ja kunnossapitomomentille Urheilu- ja pallokenttien, hiihto- ja kelkkamakien sekä luistin- ja ratsastusratojen y.m. korjaus ja kunnossapito 40 000 mk pienoisluistinradan järjestämiseksi Haapaniemen urheilukentälle. Luvun Erinäiset menot momenteilla oli tapahtunut huomattavia muutoksia kumpaankin suuntaan. Niistä mainittakoon momenttien Veroja erinäisistä alueista maalaiskunnissa, Palovakuuttamattoman kiinteän omaisuuden korjaamiseen tulipalon sattuessa, kaupunginhallituksen käytettäväksi ja Arvaamattomat vuokrat ja vuokrankorotukset, kaupunginhallituksen käytettäväksi kohoaminen vastaavasti 210 000 mk:sta 400 000 mk:aan, 200 000 mk:sta 400 000 mk:aan ja 450 000 mk:sta 600 000 mk:aan sekä momenttien Poistot ja palautukset, kaupunginhallituksen käytettäväksi ja Helsingin maatalouskerhoyhdistys r.y., kaupunginhallituksen käytettäväksi aleneminen vastaavasti 500 000 mk:sta 100 000 mk:aan ja 210 000 mk:sta 121 442 mk:aan. Kyseisestä luvusta poistettiin entiset momentit Käteismaksulla myytyjen tonttien hintojen alennuksia ja Helsingin matkailijakartan uusi painos ja lisättiin siihen uusi momentti

¹⁾ Kvsto 15 p. jouluk. 507 § ja 22 p. jouluk. 510 §. — ²⁾ Ks. tämän kert. I osan s. 40.

Jakokustannuksia 10 000 mk:n suuruisin menoin, jotka ennen oli maksettu kiinteistö-lautakunnan käyttövaroista. Viimeiseen lukuun Käyttövarat sisältyvään kaupungin-hallituksen käyttövarain määrä alennettiin $\frac{1}{5}$:lla eli takaisin v:n 1942 talousarvion mää-rään.

Pääloukan Yleiset työt, joka on järjestyksessä kahdestoista, luvun Yleisten töiden lautakunta ja rakennustoimisto momentille Tilapäistä työvoimaa sisältyi tällä kertaa erät uuden 4 896 mk:n kuukausipalkkaisen vaakitsijan palkkaamiseen rakennustoimis-ton satamarakennusosastolle, kahden uuden 2 427 mk:n kuukausipalkkaisen toimisto-apulaisen palkkaamiseksi toimiston katurakennusosastolle ja uuden 3 291 mk:n kuukausi-palkkaisen toimistoapulaisen palkkaamiseksi entisen lisäksi toimiston varasto-osastolle. Tiliviraston luvun momentille Tilapäistä työvoimaa lisättiin v:n 1944 talousarviossa 834 mk:n uusi erä lisäpalkkion suorittamiseksi toimistoapulaiselle, joka kesäsjaisena hoiti kassanhoitajan tehtäviä. Kertomusvuoden talousarvion luvun Varasto momentti Maanvuokrat varastoalueista Kampilla, Ruoholahdessa, Sörnäisissä ja Toukolassa sisäl-tyi v:n 1944 talousarvioon Tilitysvuokrat maa-alueista ja rakennuksista nimisenä ja kokoonpanoltaan jonkun verran muutettuna. Työntekijäin erinäiset edut nimisen luvun menojen loppusumma osoitti 10 000 000 mk:n nousua edelliseen talousarvioon verraten, kohdistuen lisäyksestä 9 000 000 mk yksinomaan määrärahaan Reserviin kutsuttujen työntekijäin palkkaus. Käyttövarat nimiseen viimeiseen lukuun sisältyvien kaupungin-hallituksen käyttövarain määrä korotettiin puolella eli 1 000 000 mk:aan.

Kolmannentoista pääloukan, Puhtaanapito, luvussa Katujen ja kiinteistöjen puh-taanapito olevissa määrärahoissa Työpalkat ja Työntekijäin erinäiset edut tapahtui tuntuva nousua, ollen edellisen lisäys 1 499 694 mk ja jälkimmäisen 1 180 000 mk, mikä jälkimmäinen suureksi osaksi johtui reserviharjoituksiin kutsuttujen palkkauserän li-säntymisestä.

Neljännentoista, satamien menot käsittävän pääloukan luvusta Satamaliikenne voitiin poistaa entinen 31 200 mk:n suuruinen palkkiomomentti. Saman luvun entisestä ni-mikkeestä Satamahinaaja Hercules muodostettiin uusi nimike Satamahinaaja, uuden satamahinaajan hankkimisesta johtuen ja huomioonottaen entisen satamahinaajan Herculeksen suunniteltu myynti. Kyseisen nimikkeen momentille Tilapäistä työvoimaa merkittiin 3 tilapäisen matruusin palkkaamiseen entisten kahden sijasta 1 150 mk kun-kin osalta sekä 2 400 mk kahden uuden tilapäisen voitelijan palkkaamiseen. Eri momen-teilla, lukuunottamatta Sääntöpalkkaiset virat nimistä, joka vielä käsitti satamahinaaja Herculeksen päällikön, v.t. perämiehen sekä ensimmäisen ja toisen konemestarin palk-kausmenot, otettiin huomioon uuden satamahinaajan menot; satamahinaaja Herculeksen osalta merkittiin momentille Tilapäistä työvoimaa 95 000 mk sen vartiointia varten sekä momenteille Korjaus ja kunnossapito 50 000 mk ja Vakuutusmaksut 65 000 mk. Kerto-musvuoden talousarvioon sisältynyt nimike Uusi satamahinaaja jätettiin samalla pois. Saman luvun nimikkeeseen Erinäiset menot lisättiin uusi viimeinen momentti Kataja-nokan satamaosan vartiointi, jolle mainittuja menoja merkittiin 20 320 mk. Lukuun Satamakannanta merkittiin 2 000 mk uutena momenttina Teurastamontimistolle suori-tettava palkkio kannosta kalasatamassa.

Viidennentoista pääloukan, Teurastamo, arviotulot huomioonottaen havaitaan laitok-sen arvioitu tappio v. 1944 2 651 342 mk:ksi sen oltua kertomusvuoden talousarvion mukaisesti 3 363 126 mk. Kalasataman neuvottelukunnan asettamisen johdosta lisättiin teurastamon määrärahaan Palkkiot 5 250 mk sen kokouspalkkioiden ja 1 125 mk sen sihteerin palkkion suorittamiseen.

Elintarvikekeskuksen pääloukan, kuudennentoista, sekä arviomenot että -tulot huo-mioonottaen lasketaan laitoksen tuottavan voittoa 1 573 393 mk eli 78 559 mk vähemmän kuin kertomusvuoden talousarvion mukaisesti. Elintarvikekeskuksen vuokramäärä-rahaan merkittiin 3 000 mk:n uusi menoerä, joka käsitti Pihlajasaaren uuden kahvilan tilitysvuokran. Uuden toimipaikan avaaminen aiheutti lisäystä muillakin momenteilla, m.m. Tavarastot nimisellä 3 000 000 mk.

Seitsemännentoista, teknillisten laitosten pääloukan kohdalla arvioitiin vesijohto-laitoksen ja kaasulaitoksen luvuissa, huomioonottaen laitosten sekä tulot että menot, kummassakin syntyvän vajaan, edellisessä 742 491 mk, tuotettuaan se kertomusvuoden talousarvion mukaisesti ylijäämää 1 329 899 mk, ja jälkimmäisessä 6 926 683 mk, oltuaan se kertomusvuoden talousarviossa 476 175 mk, kun taas sähkölaitos tuotti ylijäämää,

josta tarkemmin tulosääntöä koskevassa selostuksessa. Vesijohtolaitoksen luvun jakelumäärärahaassa Korjaukset ja muut kustannukset huomioitiin 10 000 mk käsittävä uusi erä Pirkkolan y.m. syöttöjohtojen ja putkiverkkojen korjaamiseen. Luvun Kaasulaitos menojen havaitaan nousseen kokonaista 10 035 210 mk, mikä lisäys miltei kokonaan kohdistui käyttömäärärahoihin Kaasunvalmistuksen aine- ja työ kustannukset y.m., joka lisääntyi 4 759 000 mk, ja Korjaukset ja muut kustannukset, joka lisääntyi 3 388 000 mk. Jälkimmäiseen määrärahaan vaikutti lisäävästi valtuuston päätös ¹⁾ erinäisten kaasulaitoksen töiden suorittamisesta. Nimikkeeseen Käyttövarat sisältyi 500 000 mk arvaamattomia korjaustoita y.m. varten uutena momenttina Kaupunginhallituksen käytettäväksi. Hieman suurempana tekijänä sähkölaitoksen tuottamaan voittoon kuin sen tulojen lisääntyminen on sen menojen vähentyminen; 6 686 266 mk:n suuruinen menojen lisäys aiheutui käytön nimikkeen alaisen momentin Energianhankinta ja käyttötarvikkeet alenemisesta 10 210 000 mk. Sähkölaitoksen käyttönimikkeen Palkat mitätön nousu johtui siitä, että uusi eläkesääntö, jonka mukaan eläkeikä vuorotyössä aleni 5 vuotta, vaati ylimääräisen konemiehistön kasvattamista. Sähkölaitoksen nimikkeen Yhteiset sekalaismenot momentille Työntekijäin erinäiset edut, jolla syntyi 1 876 000 mk:n suuruinen lisäys, merkittiin 70 000 mk:n uusi menoerä henkilökunnan vapaan sähkön ja lämmityksen aiheuttamiin menoihin; nimikkeestä poistettiin entinen momentti Korot konttokuranttitilistä kaupunginkassassa.

Sekalaiset yleiset menot nimisessä kahdeksannessatoista pääluokassa oli kertomusvuoden talousarvioon verraten havaittavissa suurempi nousu kuin missään muussa varsinaisten menojen pääluokassa, tarkemmin sanoen 25 787 300 mk:n suuruinen. Ensimmäiseen lukuun, Erinäiset määrärahat, sisältyviä entisiä avustuseriä korotettiin useimpia 10 % ja uusina momentteina merkittiin lukuun 110 000 mk:n avustus Helsingfors svenska vapenbröder yhdistykselle ja 350 000 mk:n suuruinen kaupunginhallituksen käytettäväksi rintamalla olevien helsinkiläisten viihdytystoimintaa varten. Tämän luvun kohdalla menojen lisäys kuitenkin oli vain 987 300 mk, kun sitä vastoin pääluokan todellinen lisäys syntyi sen toisessa ja viimeisessä luvussa Käyttövarat, jonka menojen loppusumma lisääntyi 24 300 000 mk. Tähän lukuun merkittiin valtuuston tekemien päätösten mukaisesti uudet määrärahat Vuosien 1941 ja 1942 kesälomien järjestely ²⁾, 2 000 000 mk Perunain varastoinnin edistäminen ³⁾, 1 300 000 mk, ja Vuoden 1943 kesälomien järjestely sotapalveluksessa oleville ²⁾, 500 000 mk. Momentti Kalliinajanlisäykset kaupungin leski- ja orpokassan eläkkeennauttijoille, kaupunginhallituksen käytettäväksi muodostettiin siirtämällä lukuun osa pääluokan Yleinen kunnallishallinto luvun Erinäiset hallintomenot momentilta Kaupungin osuus leski- ja orpokassan maksamiin eläkkeisiin. Useimpia luvun entisiä käyttövaramomentteja oli välttämätöntä korottaa, huomattavimmin eli 17 000 000 mk kaupunginhallituksen käyttövaroja kalliinajanlisäyksiin palkannauttijoille. Entinen momentti Luottamusmiesten palkkioiden korottaminen sitä vastoin voitiin poistaa.

Yhdeksännentoista pääluokan, Korot ja lainakustannukset, luvun Vakautetun velan korot nimikkeeseen Suomen rahassa maksettava velka sisältyivät uutena momenttina v:n 1943 lainan korot, 5 000 000 mk. Luvun Tilapäisluoton korot kohdalla oli havaittavissa merkittävä väheneminen, 8 000 000 mk:sta 3 000 000 mk:aan.

Verojen poistojen ja palautusten pääluokassa, joka on järjestyksessä kahdeskymmenes, momentti Kunnallisverojen poistot ja palautukset aiheutti 1 600 000 mk:n vähennyksen.

Pääomamenot alkavan kahdennenkymmenenennensimmäisen pääluokan, Tuloa tuottavat pääomamenot, lukuun Kiinteistöostot merkittiin valtuuston päättämät määrät erinäisten maa-alueiden ostoon Oy. Marjaniemen huvilayhdyskunnalta ⁴⁾, erinäisten Tapaninkylässä olevien alueiden vaihtoon ⁴⁾, Marjaniemen soranottoaikan ostoon ⁴⁾, Asunto oy. Sydväst nimisen yhtiön osakkeiden ostoon ⁵⁾, Aleksis Kiven kadun tontin n:o 74 ostoon ⁶⁾, Aleksis Kiven kadun tontin n:o 78 ostoon ⁶⁾ ja Helsingin pitäjän Tapaninkylässä olevien Hiekk anummi ja U 370 -nimisten tilain ostoon ⁴⁾ sekä 10 000 mk tiemaan ostamiseen Ryttylän koulukodin tilalle. Lukuun Satamat merkittiin uusi määräraha ainoastaan sivuutusraiteen rakentamiseen Kuusisaarenkadun kohdalle Arabian rataa ja sen keskusvankilan kohdalla olevan neljännen raiteen purkamiseen, 470 000

¹⁾ Ks. tämän kert. I osan s. 58. — ²⁾ S:n s. 6. — ³⁾ S:n s. 35. — ⁴⁾ S:n s. 42. — ⁵⁾ S:n s. 51. — ⁶⁾ S:n s. 41.

mk. Aikaisemmin aloitettuja, v. 1944 jatkettavia töitä varten sisällytettiin lukuun seuraavat rahamäärät: Oy. Ford ab:n tontin tähden Hernesaarella suoritettaviin töihin 1 300 000 mk, Katajanokan rakennustöiden jatkamiseen 4 300 000 mk, Herttoniemen rakennustöiden jatkamiseen 6 900 000 mk ja laiturien uudistamiseen 2 000 000 mk. Lisäksi merkittiin lukuun täyteen ottoon rannoille kuten ennenkin 300 000 mk sekä korvausta rakennustoimiston yleiskustannuksista 1 527 000 mk. Lukuun Vesijohtolaitos sisältyi kahden entisen momentin, Vesimittarien hankinta, jolle merkittiin 100 000 mk kuten ennenkin, ja Kaupunginhallituksen käytettäväksi uusia vesijohtoja ja laitteita varten, joka merkittiin 500 000 mk:ksi korotetuin määrin, lisäksi valtuuston päätöksen ¹⁾ mukaisesti uudet määrärahat Vesijohto Kuortaneenkatuun Jämsänkadulta länteen päin, Putkiverkon laajentaminen Meilahdessa, Herttoniemen päävesijohdon maatyöt ja Putkiverkon laajentaminen Pitäjänmäen teollisuusalueella sekä Uusia vesijohtoja Pitäjänmäen teollisuusalueella, 2 305 000 mk, Vesijohtoja kaupunkialueella, 2 682 000 mk, Vesijohtoja Herttoniemeen, 3 168 000 mk, Vesijohtoja Oulunkylän uudelle asutusalueelle, 4 700 000 mk, ja Tasoituksia ja istutuksia Vanhankaupungin saostuslaitoksen ympärillä, 100 000 mk. Luvun Kaasulaitos määräraha Pääputkiverkoston laajennus ja uusiminen merkittiin 1 286 000 mk:lla korotettuna 2 707 000 mk:n suuruiseksi, josta 1 600 000 mk valtuuston päätöksen ²⁾ mukaisesti kiertopainejohtoja varten eri katuihin, sekä määrärahat Johtoverkon laajentaminen teknillisten laitosten hallituksen määräyksen mukaan, Liittymisjohdot, Kaasumittarien osto ja Kaupunginhallituksen käytettäväksi vastaavasti 250 000 mk:n, 120 000 mk:n 1 000 000 mk:n ja 500 000 mk:n suuruisiksi. Uudet määrärahat varattiin valtuuston määräyksen mukaisesti kahden bentsolintislauslaitteen ostoon ³⁾, 250 000 mk, ja kaasupumpun ostoon ²⁾, 800 000 mk, samoin kuin rahakkeiden lasku- ja niputuskoneen hankkimiseen 40 000 mk ja kahden Siemens-Lurgi-Cotrell sähkösuodatinlaitteen hankkimiseen kaasunpuhdistusta varten 1 300 000 mk. Sähkölaitoksen luvun kokoonpano oli aivan entinen ja merkittiin sen momentille Rakennukset 8 640 000 mk, josta 8 000 000 mk valtuuston päätösten mukaisesti Salmisaaren voima-aseman tontin tasausta, jäähdytysvesikanavaa y.m. varten ³⁾ ja 640 000 mk Kruununhaan ala-aseman lisärakennustyötä varten ³⁾, sekä momenteille Koneisto 34 080 000 mk, Johtoverkko ja jakelulaitteet 6 500 000 mk, Katuvalaistuslaitteet 355 000 mk, Johto- y.m. työt teknillisten laitosten hallituksen määräyksen mukaan 200 000 mk, Talojohdotyöt 250 000 mk, Sähkämittarien hankinta valtuuston päätöksen ⁴⁾ mukaisesti 1 200 000 mk ja Kaupunginhallituksen käytettäväksi 150 000 mk. Talorakennukset niminen luku oli uusi. Siihen sisällytettiin valtuuston päätösten nojalla teurastamon suolipesimön laajentamista varten 47 800 mk ⁵⁾, teurastamon ilmajäähdyttäjien uusimista varten 30 293 mk ⁵⁾, teurastamon lattioiden korjaamista ja kellaritilan hankkimista varten 2 975 200 mk ⁵⁾ ja puutalojen hankintaan 34 000 000 mk ⁶⁾ sekä lisäksi teurastamon konttori- ja pukuhuoneen laajentamista varten 260 000 mk ja korvausta rakennustoimiston yleiskustannuksista 3 731 330 mk. Pääluokan lukuun Siirrot rahastoihin sisältyi 456 000 mk siirtoa varten Kulosaaren sillan rahastoon ja lukuun Muut sijoitukset 150 000 mk puhelinosuuksia varten ja 2 800 mk Pohjoismaiden yhdyspankki oy:n osakkeiden merkintää varten. Vaikka kyseisen pääluokan menojen loppusummassa ei ollutkaan havaittavissa suurempaa muuttumista kuin 2 694 377 mk:n vähennys kertomusvuoteen verraten, niin sen eri lukujen kohdalla sitä vastoin kylläkin esiintyi sängen tuntuja muutoksia, sekä lisäyksiä että vähennyksiä; niinpä esimerkiksi luvut Satamat, Vesijohtolaitos ja Kaasulaitos osoittivat vastaavasti 19 937 000 mk:n, 22 306 000 mk:n ja 16 994 000 mk:n vähennystä kun taas luvut Sähkölaitos ja Siirrot rahastoihin osoittivat vastaavasti 19 294 000 mk:n ja 26 000 mk:n lisäystä, jolloin lisäksi oli otettava huomioon 41 044 623 mk:n menot käsitteävän uuden luvun Talorakennukset lisäksitulo.

Kahdennessakymmenennessätoisessa, tuloa tuottamattomien pääomamenojen pääluokassa talorakennusten lukuun merkityistä menoista tulee oikeus- ja järjestystoimen osalle 45 000 mk, palolaitoksen osalle 60 000 mk, sairaanhoidon osalle 11 859 702 mk, mistä valtuuston päättämät määrät uuden syöttöveden esilämmittimen hankkimiseksi kulku- tautisairaalaan ⁷⁾, Änäsin tilan entisen navetan järjestämiseksi Nikkilän sairaalan navetaksi ⁷⁾, Kivelän sairaalan kappelin ympäristön tasoittamiseen ja pergolan rakentami-

¹⁾ Ks tämän kert. I osan s. 57. — ²⁾ S:n s. 58. — ³⁾ S:n s. 60. — ⁴⁾ S:n s. 59. — ⁵⁾ S:n s. 56. — ⁶⁾ S:n s. 51. — ⁷⁾ S:n s. 30.

seen ¹⁾ ja kaupungin osuuden suorittamiseen Helsingin yleisen sairaalan rakennuskustannuksista ²⁾, mitä viimeksi mainittua määrärahaa kuitenkin sittemmin oli korotettu 9 000 000 mk, huoltotoimen osalle 288 500 mk, lastensuojelun osalle 1 095 300 mk, mistä 883 000 mk valtuuston päättämä ³⁾ määrä Ryttylän koulukodin kasvihuoneen rakentamiseen, opetustoimen osalle 11 787 700 mk, mistä 451 500 mk valmistavan poikain ammattikoulun Pietarinkadun talossa n:o 6 olevan huoneiston laajentamiseen ⁴⁾, sekä lisäksi Herttoniemen keskusperunavaraston ⁵⁾ ja Korkeasaaren työpajarakennuksen ⁶⁾ töihin valtuuston päättämät määrät ynnä tuhkan sähkönosturin järjestämiseen Helsinginkadun 24:ssä olevaan työtupien ja elintarvikekeskuksen taloon 35 000 mk, Rajasaaren puhdistuslaitoksen asuin- ja laboratoriorakennuksen muutos- ja korjaustöihin 63 000 mk, Pirkkolan omakotialueen erinäisiin täydennys- ja korjaustöihin 568 500 mk, Stansvikin kartanon rakennusten korjaustöihin 479 500 mk, Kulosaaren kartanon rakennusten korjaustöihin 350 000 mk ja korvausta rakennustoimiston yleiskustannuksista 2 694 427 mk. Katujen ja teiden lukuun merkittiin uusia katuja ja teitä varten yhteensä 18 175 000 mk, siitä 1 220 000 mk Kannaksen- ja Tolvajärventien välisen Suomussalmentien osan, 460 000 mk Summantien, 320 000 mk Taipaleentien, 510 000 mk Pitäjänmäentien suuntaisen Kehräämöntien osan, 865 000 mk Hiomontien, 6 520 000 mk Takomontien ja rautatiealueen rajan välisen Valimontien osan, 1 445 000 mk Susikujan ja Ahmatien välisen Hiihtomäentien osan 665 000 mk korttelin n:o 103 ja Hiihtomäentien välisen Susitien osan, 825 000 mk Ahmatien ja 345 000 mk korttelien n:ot 103 ja 108 välisen Herttoniemen asuntoalueen kadun tasoittamiseen sekä 5 000 000 mk Oulunkylän uuden asutusalueen ensimmäisen rakennusvaiheen katutöihin; lisäksi lukuun merkittiin valtuuston päätöksen ⁷⁾ mukainen määrä kahden vedenottopaikan järjestämiseen palokunnalle Seuraasaarentien varrelle. Lukuun Viemärit merkittiin uusia viemäreitä varten yhteensä 11 425 000 mk, mistä 1 740 000 mk viemäriä varten Kannaksen- ja Tolvajärventien väliseen Suomussalmentien osaan, 400 000 mk Summantiehen, 620 000 mk Taipaleentiehen, 385 000 mk Hiomontiehen, 880 000 mk Takomontien ja rautatiealueen rajan väliseen Valimontien osaan, 990 000 mk Susikujan ja Ahmatien väliseen Hiihtomäentien osaan, 660 000 mk korttelin n:o 103 ja Hiihtomäentien väliseen Susitien osaan, 540 000 mk Ahmatiehen ja 210 000 mk kortteleiden n:ot 103 ja 108 väliseen Herttoniemen asuntoalueen katuun sekä 5 000 000 mk Oulunkylän uuden asutusalueen ensimmäisen rakennusvaiheen viemäritöihin, minkä lisäksi lukuun merkittiin määrärahat Täydennystyöt, tällä kertaa 3 500 000 mk, ja Puhdistuslaitokset, jolle sisällytettiin 480 000 mk uusien liete-lavojen järjestämiseen Rajasaaren puhdistuslaitokseen. Uuteen lukuun Urheilukentät merkittiin nimikkeen Talorakennusosasto alaiseksi valtuuston päätöksen ⁸⁾ mukainen määrä Kallion urheilukentän pukusuojarakennuksen laajentamiseen ja nimikkeen Katu-rakennusosasto alaisiksi momentit Eläintarhan urheilukentän salaajitus sekä keskikentän ja juoksuratojen kunnostaminen ja Korvaus rakennustoimiston yleiskustannuksista, vastaavasti 1 365 000 mk:n ja 151 500 mk:n suuruiset. Istutukset nimiseen lukuun sisällytettiin edellisessä talousarviossa esiintymättömiä määrärahoja valtuuston päätöksen ¹⁾ mukainen erä istutusten järjestämiseen Kivelin sairaalan uuden kappelin ja ruumishuoneen ympärille, 70 000 mk Mechelinin- ja Kesäkadun kulmauksessa olevan puisto-alueen siistimiseen, 100 000 mk Länt. Kaivopuiston uuden ja vanhan tien välisen alueen kunnostamisen jatkamiseen, 25 000 mk Urheilu- ja Reijolankadun kulmauksen siistimiseen, 50 000 mk Väinöläkadun koillispään puistikkoalueen siistimiseen ja 150 000 mk Hattulantien, Mäkeläkadun ja Hollolantien kulmauksessa olevan puistokorttelin perustamistöiden aloittamiseen samoin kuin aikaisemmin aloitettuja töitä varten, 120 000 mk Niittykadun puistikon perustamistöiden jatkamiseen ja 75 000 mk Pihlajatie ja Munkkiniemenkadun kulmauksen istutuksen järjestämiseen. Työttömyys- ja avustustöiden lukuun merkittiin entiset määrät, vastaavasti 1 700 000 mk ja 1 000 mk kaupungin-hallituksen käytettäväksi erinäisiin avustustöihin sekä valtuuston määräyksen mukaisesti työttömyyden lieventämiseksi tarkoitettuihin töihin. Uuteen lukuun Väestönsuojelutöitä sisältyi valtuuston päätöksen ⁹⁾ mukaisesti 130 000 mk Erottajan yleisen väestönsuojan eräisiin sisustustöihin sekä samaten uuteen lukuun Perushankinnat valtuuston päättämä ⁴⁾ määrä 750 000 mk, valmistavan poikain ammattikoulun koneiden

¹⁾ Ks. tämän kert. I osan s. 30. — ²⁾ S:n s. 31. — ³⁾ S:n s. 34. — ⁴⁾ S:n s. 38. — ⁵⁾ S:n s. 35. — ⁶⁾ S:n s. 52. — ⁷⁾ S:n s. 25. — ⁸⁾ S:n s. 52. — ⁹⁾ S:n s. 36.

ja työvälineiden hankintaan, 200 000 mk Stansvikin kartanon rakennusten kaluston hankintaan ja 150 000 mk Kulosaaren kartanon rakennusten kaluston hankintaan. Viimeiseen lukuun Käyttövarat, sisältyi entinen momentti Kaupunginhallituksen käytettäväksi 1 500 000 mk:aan korotettuna. Pääluokan loppusumma osoitti tällöin 45 441 906 mk:n suuruisa nousua kertomusvuoden talousarvioon verraten.

Näiden menojen puheena ollen mainittakoon valtuuston päätös ¹⁾, että sellaisia pääluokkiin Tuloa tuottavat pääomamenot ja Tuloa tuottamattomat pääomamenot kuuluvia uudistaita, joita varten talousarvioon oli merkitty siirtomääräraha, sai aloittaa ainoastaan kaupunginhallituksen suostumuksella.

Kahdenteenkymmenenteenkolmanteen ja viimeiseen, velan kuoletuksen menot käsittävään pääluokkaan sisältyivät ensi kerran varat v. 1944 alkavaa Suomen rahassa maksettavan v:n 1943 obligatiolainan kuoletusta varten, 4 630 000 mk.

Tulosääntö. Varsinaisten tulojen ensimmäisessä osastossa, Yleinen kunnallishallinto, toisessa, Oikeus- ja järjestystoimi, kolmannessa, Palotoimi, kymmenennessä, Sivistystoimi, kahdennessatoista, Yleiset työt, kolmannessatoista, Puhtaana-pito, neljännessatoista, Satamat, kahdeksannessatoista, Sekalaiset yleiset tulot, ja yhdeksännessatoista, Korot ja osingot, ei ollut havaittavissa mitään mainittavia muutoksia.

Terveystenhoito nimisen neljännen osaston kohdalla poistettiin veneeristen tautien poliklinikan valtionavun käsittänyt tulomomentti.

Sairaanhoidon osaston, viidennen, tulot osoittivat huomattavaa lisääntymistä, koska sotilaspotilaiden hoito kaupungin sairaaloissa edelleen jatkui ja taksoja oli korotettu. Ainoastaan Marian sairaalan osalta tulot hieman vähenivät, 500 000 mk:lla, sen johdosta, että sotilassairassijain lukumäärä siellä oli alennettu 10:een, mutta kaikkien muiden sairaalain kohdalla havaittiin lisääntymistä, kulkutautisairaalan kohdalla 400 000 mk, Kivelän sairaalan kohdalla 3 000 000 mk, Nikkilän sairaalan kohdalla 300 000 mk ja tuberkuloosisairaalan kohdalla 2 000 000 mk.

Kuudennen, huoltotoimen osaston luvussa Korvaukset annetusta huollosta nousivat valtiolt asaavat korvaukset ja hyvitykset 1 300 000 mk:aan ja yksityisiltä korvausvelvollisilta saatavat korvaukset 2 400 000 mk:aan. Tervalammen työlaitoksen tuloissa havaittiin niinkään nousua, koska laitoksessa nykyisin hoidettiin myös irtolaisnaisia, joista valtio suoritti korvauksen.

Lastensuojelu nimiseen seitsemänteen osastoon sisältyvä tulomomentti Lastenhoito-korvaukset korotettiin 2 200 000 mk:sta 3 500 000 mk:aan.

Kahdeksannessa osastossa, Erinäiset sosiaaliset tehtävät, lisääntyivät tulot luvussa Työvälistysoimisto 2 081 000 mk:sta 7 380 000 mk:aan; lisäys johtui pääasiallisesti työvälistysoimiston työvoimaosaston menojen lisääntymisestä 5 000 000 mk:lla, mitkä menot valtio kuitenkin korvasi kokonaisuudessaan. Henkisen työn osaston menoista merkittiin v. 1944 entisen 70 %:n sijasta saatavan 60 %:n korvaus, paitsi ammatinvalinnan ohjauksen osalta, jolta se arvioitiin vain 50 %:ksi, sekä nuorisosaaston osalta 50 %:n korvaus entisen 60 %:n sijasta. Pääluokan kaksi viimeistä lukua, Korvaukset kansaneläkelain mukaan suoritettujen lisäeläkkeiden kunnanosuuksista sekä Kansanhuoltolautakunta olivat uusia. Edelliseen merkittiin valtuuston päätöksen ²⁾ mukaisesti valtiolta perittäviä korvauksia 1 500 mk ja vierailta kunnilta perittäviä korvauksia 4 500 mk. Jälkimmäiseen sisällytettiin kertomusvuoden huhtikuun 21 p:nä annetun asetuksen mukaisesti valtion osuudet säännöstelymääräysten noudattamisen valvonnasta aiheutuvista kustannuksista, 50 % tarkkailuosaston menoista eli 886 254 mk, ja kansanhuoltopiiriin tehtävien hoitamisesta aiheutuvista kustannuksista, 60 000 mk, sekä 100 000 mk:n suuruinen momentti Kivihillen ja koksien hinnantasoituskassalta polttoainetarkkailijain palkkaukseen sopimuksen mukaan.

Järjestyksessä yhdeksännessä osastossa, Opetustoimi merkittiin luvun Suomenkielinen työväenopisto vuokramomentille entisen kansakoulujen vuokratulon lisäksi uusi, kotitalouslautakunnalta saatava, 7 800 mk:n suuruinen. Viimeiseen lukuun, Lastentarhat, merkittiin uutena momenttina 28 000 mk Töölön uuden lastentarhan tuloja, ja samasta luvusta poistettiin edelliseen talousarvioon sisältyneet Toukolan lastenseimen ja Porvoonkadun päiväkodin tulomomentit.

¹⁾ Kvsto 15 p. jouluk. 507 § ja 22 p. jouluk. 510 §. — ²⁾ Ks. tämän kert. I osan s. 32.

Kymmenennen osaston, Sivistystoimi, tulojen arvioimisen yhteydessä valtuusto kuten ennenkin päätti¹⁾ anoa kaupunginorkesterille v. 1944 valtionapua 450 000 mk.

Kiinteistöt nimisen yhdenmentoista osaston tulojen loppusumma osoitti 20 633 328 mk:n lisäystä kertomusvuoden talousarvion vastaavaan lukuun verraten. Lisäys syntyi pääasiallisesti luvuissa Kiinteistölautakunnan hoidossa olevien rakennusten ja huoneistojen vuokrat, jonka osalta se oli 7 436 224 mk, sekä Muiden kuin kiinteistölautakunnan hoidossa olevien rakennusten vuokrat, jonka osalta se oli 10 493 214 mk. Luvun Tonttien ja alueiden vuokrat momentit järjestettiin uudelleen, jolloin m.m. momentilta Asuntontit siirrettiin koulu-, sairaala- y.m.s. sekä Lasipalatsin ja Autopalatsin tonttien vuokrat momentille Sekalaista sekä momenteilta Satamaliikenteelle osittain luovutetuilla alueilla olevat teollisuus-, varasto- y.m. tontit ja Muut teollisuus- ja varastoalueet halkovarastojen vuokrat omalle uudelle momentille Halkovarastoalueet, 1 211 703 mk:n suuruiselle. Myynti- ja torikauppojen vuokrat käsittävän luvun momentille Myyntipaikkojen vuokrat sisällytettiin uutena eränä 4 000 mk joulukuusien myyntipaikoista kertyviä vuokria sekä kansanpuistojen, siirtolapuutarhain ja urheilukenttien luvun momentille Korkeasaari 175 000 mk kaupungin osuutta matkalipuista; jälkimmäiselle momentille sisältyvät näkötornimaksut merkittiin 1 mk:sta 2 mk:aan korotettuina. Lukuun nimeltä Muiden kuin kiinteistölautakunnan hoidossa olevien rakennusten vuokrat merkittiin Elintarvikekeskus niminen uusi momentti, joka käsitti 695 000 mk keskusperunavaraston ja ruokalan tuloja, ja mainitun luvun entinen erillinen momentti Kalasatama yhdistettiin entiseen momenttiin Teurastamo.

Viidenmentoista osaston, Teurastamo, momentin Muut tulot arviotuloihin lisättiin kaksi uutta erää, 50 000 mk riistan merkintää ja 4 260 mk tyhjien laatikoiden säilytystä varten.

Elintarvikekeskuksen osastoon, kuudenteentoista, edellisellä kerralla lisätty tulomomentti Keskusperunavarasto poistettiin.

Teknilliset laitokset nimisen seitsemännentoista osaston menojen suhteen mainittakoon, että arvioitiin vesijohtolaitoksen ja kaasulaitoksen, kuten menosääntöä koskevasta selostuksesta ilmenee, aiheuttavan vajausta, mutta sähkölaitoksen luvussa sitä vastoin syntyvän ylijäämää, 56 640 008 mk, mikä edellisessä talousarviossa oli ollut 44 425 990 mk. Vesijohtolaitoksen luvun tulojen loppusumma osoitti kertomusvuoden talousarvioon verraten 813 676 mk:n vähennystä, kaasulaitoksen luvun tulojen 2 384 702 mk:n lisäystä ja sähkölaitoksen luvun 5 527 752 mk:n lisäystä. Viimeksi mainittuun lukuun liitettiin kaksi uutta momenttia, nimittäin 300 000 mk:n suuruinen Korot konttokuranttililta kaupunginkassassa ja 20 000 mk:n suuruinen Sekalaisia tuloja.

Kahdennenkymmenennen osaston, Verot, arviotulojen merkillepantava kokonaislisäys 29 161 194 mk, kohdistui pääasiallisesti kunnallisveroihin.

Pääomatulojen edellisen eli koko tulosäännön kahdennenkymmenennenensimmäisen osaston, Kaupungin omaisuudesta saadut pääomatulot, tulolisäys oli 11 666 519 mk ja kohdistui etupäässä kaupungin tonttien myynnistä kertyviin tuloihin.

Pääomatulojen jälkimmäisen ja koko tulosäännön viimeisen eli kahdennenkymmenenentoisen pääluokan, Lainavarat, ainoassa luvussa Osoitukset lainavaroista osoitettiin alla mainittuihin tarkoituksiin seuraavat rahamäärät:

Vanhempien lainain käyttämättä jääneistä varoista:

Sähkölaitoksen koneistoa varten mk 915 000

V:n 1943 lainasta:

Katajanokan rakennustöiden jatkamiseen	mk	4 300 000	
Herttoniemen rakennustöiden jatkamiseen	»	6 900 000	
Sähkölaitoksen rakennuksia varten	»	8 640 000	
» koneistoa varten	»	10 445 000	
Puutalojen hankkimiseen	»	19 000 000	49 285 000
			Kaikkiaan mk 50 200 000

Kertomusvuoden säästö voitiin v:n 1944 talousarvioon merkitä 85 000 000 mk:sta 118 000 000 mk:aan korotetuin määrin.

¹⁾ Kvsto 15 p. jouluk. 507 § ja 22 p. jouluk. 510 §.